

Ya Hu Ve Adem 2

– KENAN KOÇ · 09 Ocak 2017

1-) SUNUŞ : Gözlenen Evrende Görülen/

Görünen Kendiliğinden Oluş

"Biz bu dünyaya gelmeyiz. Bu dünyada oluşuruz. Yaprığın ağaçta oluşması gibi... Okyanusun dalgaları yaratması gibi... Evren, yaşamı, insanları yaratır. Her insan doğanın, tüm evrenin bir hareketi, kendine özgü bir ifadesidir."

Alan W. Watts(1)

Kendiliğinden oluş; bizim tarafımızdan öyle algılandığı için (Görülen), fıtratımız (tabiatımız, oluş tarzımız, yaradılışımız) gereği bize öyle algılatırıldığı için, yani kendini öyle gösterdiği için (Görünendir).

Demek istediklerimizi elden geldiğince basit olarak, örneklerle açmaya çalışırsak : Canlılar âlemine baktığımızda ne görürüz? İnsanlar kendi irade ve güçleriyle hareket eder, ağaçlar kendiliğinden büyümmez mi? Elbette canlı- cansız varlıklardan etkilenir, hatta yararlanırlar. Başka varlıklar da onlardan.

Örneğin; insan yaşam idamesini, başlıca kendi varlığı gibi organik,yani canlı kökenli olan besinlerden edinir. Ağaç ise inorganik olarak sınıflandırılan cansız dediğimiz varlıklardan; yani topraktan, sudan, güneşten edinir. Ama insan da, ağaç da aldıklarını işleyen, sindiren, enerjiye çeviren bir sisteme sahiptirler. Bu sistem de onlara, onları üreten atalarından miras olarak geçmiştir. Yani canlılık, ister başka canlıları tüketsin, ister cansızlara dayansın, kendini türeterek sürüp gider.

Daha genel olarak canlı- cansız tüm varlıklara baktığımızda,: varlıkların, kendi yapılarından kaynaklanan bir var oluşla varlıklarını sürdürmekte olduklarını görürüz. Bu var oluş, başka varlıkların etkisiyle evrilip çevrilse de, 'varlıkların haricinde bir gizil etki olmasa da olur, varlıklar ve etkileşimleri, birbirlerini var kılmada yeter' gibi görünmektedir. Yani açıkça soracak olursak; örneğin su, soğukta donup sıcakta buharlaşırken tanrı tarafından mı yönetilmektedir? Yoksa doğası gereği ve çevresel etkenler nedeniyle mi böyle olmaktadır? Ya da bir bebek, ilk neden olarak anne ve babası sayesinde dünyaya gelmez mi? Başka bir gizil ve neden aramaya gerek var mıdır?

Maddenin halden hale geçişi, yaşamın kendini kotlayarak türetmesi, canlının oluşunu sürdürmesi ve gözlenen maddi varlıkların perde arkalarında atomların kesintisiz devinimleri, kendi kendilerine ve kendi gibilere dayanarak, kendiliğinden sürüp giden bir oluş sergilediklerini göstermez mi?

Muazzam ölçekteki bir evrenin sadece şu anda bile, her noktasındaki varlıkları dikkate aldığımızda bir 'sonsuz sayıda varlık' düşüncesine kapılırız. Hele şu anda olan tüm varlıkları daha da

genellediğimiz de ; (yani gelmiş- geçmiş tüm maddi formları, tüm canlıları, tüm atomları, kısacası tüm var oluşları düşündüğümüzde) her şeye etki eden ve her oluşu tasarrufu altında tutan, dışarıdan, harici bir güç ve bilinci değil de varlıkta ki adeta özsel, içsel, örtülü bir gücü ve bu gücü kullanan gizil bir bilinçlilik halinin yansımasını görürüz. Bu görüş bizi, varlıklardan ayrı, evrenin dışından onları yaratan ve uzaktan kumandayla onları hareket ettiren bir tanrının sorgulanmasına götürür.

Tanrı ta ötelere vücutumuzdaki bir mikrobun içinde bir atomun atom altı parçacıklarını dengede tutacak düzeni yönetmektedir. Dünyanın bir ucundaki ya da Galaksinin bir köşesindeki başka bir oluşla da en ince ayrıntısına kadar ilgilenmektedir. Bunu uzun zamandan beri tüm evrende aynı anda yapıyor olması, (yani her şeyi her an ve her yerde, uzaktan yapıp yönetmesi,) bir tanrı için bile bize oldukça güç, karmaşık, anlaşılmasız gelmektedir. Bundan da önemlisi, böyle bir tanrıyı kabul ederken, varlıkların Tanrı'dan uzak olarak var olduklarını, deyim yerindeyse 'Tanrı'nın mekânından ayrı bir yerde varlık bulduklarını söylüyoruz demektir. Bu, Tanrı'nın varlığına bir sınır çekmek ve O'nun haricindeki var oluşları kabul etmektir. Yani bu inanç, dayandığı Tanrı inancına çelişik bir durum oluşturur. Hatta tüm bunlar o kadar saçma görülebilir. Böyle bir tanrının olmaması, (yani yokluğu,) sadece şeylerin var olması ve kendiliğinden etkileşimleri, zihnimize her şeyi daha anlaşılır kılacak bir aydınlanma bile doğurabilir. Bu aşamada, Nihichze'nin dediği gibi, artık tanrı ölmüştür. Bu tanrı, Muhiddin-i Arabi'nin(2) "Sizin taptığınız tanrı benim ayaklarımın altındadır" derken kastettiği tanrıdır.

Böyle bir tanrı önyargısından kurtulmuş olarak; evreni ya da bize en yakın yansıması olan doğayı ve hatta kendimizi gözlemlediğimizde; her oluşun, kendi özünden gelen bir kudretle oluşunu gerçekleştirdiğinin idrakine varırız. Bir tohum toprağa düşüp uygun şartları bulduğunda yeşermektedir. Benzer şekilde bir cenin, ana rahminde, dış ortamdan sağladığı varlığını sürdürüp geliştirmeye yönelik etkileri kullanarak büyümektedir. Vücutumuzda hücreler, yine aynı prensiplerle oluşur. Burada dış ortamın katkısı, varlığın acziyetini ve var olmak için başka şeylere olan muhtaciyetini göstermektedir. Varlığın, oluşu kendi özünden gelen bir kudretle gerçekleştirdiği gerçeğini yadsıtmaz. Taoist metinlerden Tao te ching'de(3) dendiği gibi:

Gök kubbenin altındaki her şey kendiliğinden değişir.

Gökyüzünün yeryüzüyle birleştiği anlar

Ortalığı tatlı çiy damlaları kaplar.

Bu insan işi değildir.

Doğada kendiliğinden gelişir.

Tam bu noktada, tam da tanrıyı reddedip kurtulduğumuz bir anda, Mutlak din karşımıza çıkıp der ki: "İyi de öyle bir tanrıyı reddetmek zaten benim işimdir. Ben Adem'den beri bunun için tekrar tekrar bilinçlerinize inip (nüzul) durdum. Siz kararttınız bilginizi, ben yine gelip hatırlattım. Tanrılar üretip putlaştırdınız, Tek tanrı dediniz, onu da firavunlaştırdınız. Dini, uydurduğunuz dine karşı en inançsız olanlarınızı en bilinçli sayabileceğim bir mertebeye indirdiniz. Ben zaten bu ret noktasına gelmenizi istiyordum. Bu firavunlaştırmayı ve firavunlaşmayı, bu putlaştırmayı ve putları, bu tanrıyı öldürmenizi

bekliyordum. Şimdi zihinlerinizde öğretimi kemale erdirtebilirim..."

Ve içsel sorgulamamız durmaz, devam eder: "Varlıkların böyle kendi kendilerine gerçekleştirdikleri bir oluş, neye dayanmaktadır?" diye sorar. Sadece geçici formlardan ibaret olan kendi bünyelerine mi, yoksa özde ki bir güce mi?

Bilincin ve kudretin, yani bilinçli, yapıcı bir enerjinin arka planında bir Tümel (her şeyi içine alan, içeren, külli) bilinç ve sonsuz kudret olmalı değil midir? Aksi hal, her varlıkta bir süre görülüp sonra o varlığın ortadan kalkmasıyla yok olur. Ama eş ve ayrı zamanlı olarak başka varlıklarda da gözlenen bilinç ve kudretin, bir görülüp bir kaybolan mesnetsiz bir güce, daha doğrusu olmayan bir şeye yani mutlak hiçe dayandığını söylemek olmaz mı?

Örneğin; bilincimizle yönetmediğimiz halde, ben dediğimiz bütünü oluşturan vücudumuzdaki her varlık, kendi kendilerine oluşlarını sürdürmektedir. Hücreler, alyuvar ve akyuvarlar, antikolar, hormonlar, v.b... Sanki kendilerine ait bir bilinç ve var olma yöntemiyle, bir şekilde bizim bilincimizden ayrı olarak yaşarlar. Fakat benliğimizin ve dolayısıyla bilincimizin içinde bulunduğunu varsaydığımız vücudumuzda, bilincimizin kaynağı olarak kabul ettiğimiz beynimizin yönetiminde olduğunu düşündüğümüz bir şekilde.

Kendimizden olmadıklarını varsaydığımız halde vücudumuzda bulunan korkunç sayıdaki mikrop, bakteri ve atık maddeler de yine bu vücut bütünlüğümüze dahil olarak vardılar. Tüm zamanlar düşünüldüğünde; oluş neredeyse sonsuz sayıda birim içre birimlerde, birbirleriyle etkileşim içinde sürüp gitmektedir. Bu etkileşim ve kendiliğinden oluş, yine Taoist metinlerden Hua hu chig'de(3) şöyle anlatılır:

Bilge bir ağaca bakar,
Ve görmez onu
Tek başına bir olgu olarak
Kök, yapraklar, gövde, su, toprak
Güneş diye bilir

Her olgu bir diğerine bağlıdır
Ve ağaç, olgular arası ilişkiler sonucu ortaya çıkar
Bilge'ce her şey böyledir
Vardır der, hep böyle bir görünüm

O vakit Bilge,
'Başkaları da Ben de
Öyle bir etkileşimin ürünüyüm
Oluştta her şey eş' diyebilir